

THỰC HIỆN QUY CHẾ DÂN CHỦ CƠ SỞ Ở QUÂN KHU 2

NGUYỄN DUY MẠNH*

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.331.2023.598>

Thực hiện dân chủ ở cơ sở là phương thức phát huy quyền làm chủ của Nhân dân, để công dân, cán bộ, công chức, viên chức, người lao động được thông tin, thể hiện ý chí, nguyện vọng, chính kiến của mình thông qua việc thảo luận, tham gia ý kiến, quyết định và kiểm tra, giám sát các vấn đề ở cơ sở theo quy định của *Hiến pháp* và pháp luật. Thời gian qua, việc thực hiện Quy chế dân chủ cơ sở (QCDCCS) tại Quân khu 2 đã phát huy quyền làm chủ của cán bộ, chiến sĩ, công nhân, viên chức quốc phòng; tạo sự đồng thuận, đoàn kết, kỷ luật nghiêm, dân chủ được mở rộng và tăng cường; hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Tổ quốc, tô thắm thêm truyền thống “Trung thành, tự lực, đoàn kết, anh dũng, chiến thắng”.

1. Thực hiện quy chế dân chủ cơ sở ở Quân khu 2

Quân khu 2 có nhiệm vụ tập trung nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng bộ, chất lượng tổng hợp, sức mạnh chiến đấu của lực lượng vũ trang Quân khu, xây dựng cơ quan, đơn vị của Quân khu vững mạnh toàn diện, Dân quân tự vệ trên địa bàn quân khu vững mạnh và rộng khắp. Xây dựng kế hoạch, tổ chức chuẩn bị và thực hiện phòng thủ Quân khu. Xây dựng kế hoạch và chỉ đạo, hướng dẫn cơ quan, đơn vị của quân khu; phối hợp các cơ quan, tổ chức, đơn vị, địa phương liên quan thực hiện phòng thủ dân sự và các biện pháp về chiến tranh thông

tin, chiến tranh không gian mạng. Chỉ đạo, hướng dẫn, phối hợp xây dựng khu vực phòng thủ thành thể liên hoàn, vững chắc toàn diện; xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân gắn với nền an ninh nhân dân, thế trận an ninh nhân dân trên địa bàn Quân khu. Phối hợp đơn vị thuộc Bộ Quốc phòng, địa phương và cơ quan, liên quan thực hiện quản lý nhà nước về biên giới quốc gia; duy trì an ninh, trật tự, an toàn xã hội ở khu vực biên giới, cửa khẩu và vùng trời của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam trên địa bàn Quân khu; thực hiện đối ngoại quốc phòng...

Những năm qua, việc xây dựng và thực hiện QCDCCS của Quân khu 2 luôn được sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng; sự quan tâm phối hợp, giúp đỡ của cấp ủy, chính quyền địa phương. Cấp ủy, chỉ huy các cấp trong toàn Quân khu thường xuyên quán triệt, triển khai thực hiện nghiêm túc các nghị quyết, chỉ thị, hướng dẫn của cấp trên về xây dựng và thực hiện QCDCCS, trọng tâm là Kết luận số 120-KL/TW ngày 07/01/2016 của Bộ Chính trị về “Tiếp tục đẩy mạnh và xây dựng thực hiện quy chế dân chủ cơ sở”; Chỉ thị số 590-CT/ĐUQSTW ngày 04/10/2011 của Đảng ủy Quân sự Trung ương (nay là Quân ủy Trung ương) về “Tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ cơ sở

* Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

trong quân đội”; Quy định số 104-QĐ/QU ngày 16/02/2017 của Quân ủy Trung ương quy định một số vấn đề cơ bản về thực hiện nguyên tắc tập trung dân chủ của tổ chức đảng trong Quân đội nhân dân Việt Nam; Chỉ thị số 10-CT/ĐU ngày 17/3/2011 của Đảng ủy Quân khu về tiếp tục đẩy mạnh xây dựng và thực hiện QCDCCS trong lực lượng vũ trang Quân khu.

Quá trình xây dựng và thực hiện QCDCCS ở Quân khu 2 gắn với thực hiện Kết luận số 01-KL/TW ngày 18/5/2021 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị (khóa XII) về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, Kết luận số 21-KL/TW ngày 25/10/2021 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị. Do vậy, nhận thức của cán bộ, đảng viên và quần chúng về vị trí, vai trò, tầm quan trọng của việc xây dựng và thực hiện QCDCCS được nâng cao, các cơ quan, đơn vị có không khí dân chủ, đoàn kết, thống nhất ý chí và hành động.

Ban Chỉ đạo thực hiện QCDCCS Đảng ủy Quân khu và cấp ủy viên thường xuyên được củng cố, kiện toàn; đã tham mưu cho cấp ủy xây dựng và ban hành hệ thống các quy chế, quy định phù hợp với đặc điểm, yêu cầu, chức năng, nhiệm vụ của Quân khu và của từng cơ quan, đơn vị; kịp thời rút kinh nghiệm giải quyết những vấn đề nảy sinh trong quá trình tổ chức thực hiện.

Hàng tuần, tháng, chỉ huy Quân khu, chỉ huy các cấp duy trì chế độ hội ý, giao ban, nắm tình hình, triển khai nhiệm vụ, kịp thời chỉ đạo những nội dung biện pháp tổ chức thực hiện sát đến từng cơ quan, đơn vị. Thông qua thực hiện chế độ *ngày Đảng, ngày pháp luật, ngày chính trị, văn hóa tinh thần* và sinh hoạt công khai tài chính hàng tháng ở đơn vị để phổ biến, quán triệt các quy chế, quy định,

chế độ, tiêu chuẩn, chính sách đối với từng đối tượng. Hoạt động mở hòm thư góp ý, giải quyết đơn thư, khiếu nại, tố cáo, đề nghị, kiến nghị, phản ánh, đối thoại trực tiếp giữa lãnh đạo, chỉ huy các cấp với đại diện hoặc toàn thể quân nhân, công nhân, viên chức quốc phòng được tiến hành thường xuyên, nề nếp, dân chủ, phát huy trí tuệ của tập thể, đề cao trách nhiệm chính trị, tinh thần tự phê bình, phê bình của cấp ủy và cán bộ, đảng viên, quần chúng.

Thực hiện tốt công tác kiểm tra, giám sát việc xây dựng và thực hiện QCDCCS, nâng cao chất lượng giáo dục, phổ biến pháp luật cho mọi quân nhân, nắm và thực hiện tốt đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nhiệm vụ, kỷ luật của Quân đội, Quân khu, tạo sự chuyển biến vững chắc về dân chủ.

2. Một số kinh nghiệm từ thực tiễn thực hiện Quy chế dân chủ cơ sở ở Quân khu 2

Một là, quán triệt sâu sắc chủ trương của cấp trên, tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện QCDCCS phù hợp thực tiễn.

Chủ trương của Đảng, Quân ủy Trung ương về thực hiện QCDCCS là cơ sở pháp lý để lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện QCDCCS ở Quân khu 2. Với Quân khu 2, quán triệt, cụ thể hóa các nghị quyết, chỉ thị, quy chế, quy định của cấp trên về xây dựng và thực hiện QCDCCS gắn với thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI, XII), các kết luận của Bộ Chính trị, chỉ thị của Thường vụ Quân ủy Trung ương về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh và Cuộc vận động phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ” thời kỳ mới vào chương trình, kế hoạch nhằm thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Quân đội, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Quân khu tạo sự chuyển biến trong nhận thức, hành động của mọi quân nhân về thực hiện QCDCCS. Trong nghị quyết, kết luận

hàng tháng, quý, năm của các cấp ủy đảng, cần xác định rõ chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo việc xây dựng và thực hiện QCDCCS; nâng cao chất lượng, hiệu quả sinh hoạt đối thoại dân chủ cơ sở; kịp thời giải quyết những vướng mắc và nguyện vọng của cán bộ, chiến sĩ, theo đúng pháp luật, kỷ luật quân đội và điều kiện thực tế của Quân khu.

Hai là, tăng cường tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho các tổ chức, lực lượng về thực hiện QCDCCS.

Nội dung tuyên truyền tập trung giáo dục chủ trương của Đảng, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Đảng ủy Quân khu về thực hiện QCDCCS; các chỉ thị, hướng dẫn, quy chế, quy định về hoạt động của các tổ chức trong đơn vị; chế độ, tiêu chuẩn, quyền lợi, nghĩa vụ, trách nhiệm, quyền hạn của từng cá nhân, tổ chức. Đưa chủ trương, đường lối thành hành động cách mạng cụ thể theo chức năng, nhiệm vụ của tổ chức, chức trách, nhiệm vụ của từng quân nhân. Qua đó, làm cho mọi đối tượng, nhất là cán bộ chủ trì, người đứng đầu các cơ quan, đơn vị nhận thức đúng vai trò, yêu cầu của việc xây dựng và thực hiện tốt QCDCCS trong Quân khu.

Nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho các lực lượng liên quan phải xuất phát từ tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng đối với công tác tuyên truyền, giáo dục về thực hiện QCDCCS. Phát huy vai trò đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên cũng như quan tâm chăm lo đầu tư cơ sở vật chất, kinh phí cho đổi mới hình thức, phương pháp tuyên truyền. Đồng thời, thực hiện tốt yêu cầu “phát huy dân chủ phải đi đôi với tăng cường kỷ luật”, giữ vững kỷ cương, tăng cường đoàn kết nội bộ; kiên quyết đấu tranh với các biểu hiện dân chủ hình thức, tự do, tùy tiện, vô tổ chức, vô kỷ luật. Phản bác luận điệu, âm mưu, thủ đoạn lợi dụng dân chủ, quyền con người để chống phá cách mạng, gây mất an ninh trật tự trên địa bàn.

Ba là, phát huy vai trò của chính ủy, chính trị viên, người chỉ huy, Ban Chỉ đạo, cơ quan chính trị và cấp ủy viên phụ trách thực hiện QCDCCS.

Thực tiễn cho thấy, thực hiện QCDCCS chỉ được thực hiện tốt khi cấp ủy, chỉ huy, ban, ngành, đoàn thể các cấp, Ban Chỉ đạo và cấp ủy viên phụ trách thực hiện QCDCCS làm nòng cốt lãnh đạo. Do vậy, đòi hỏi phải phát huy vai trò trách nhiệm người đứng đầu trong quán triệt, triển khai, tổ chức thực hiện QCDCCS. Ban Chỉ đạo thực hiện QCDCCS Quân khu tiếp tục củng cố, nâng cao chất lượng thực hiện QCDCCS phải có nhiều hình thức thiết thực, phù hợp, đạt chất lượng tốt. Tổ chức thực hiện, củng cố và nâng cao chất lượng hoạt động hôm thư góp ý, số điện thoại đường dây nóng... gắn thực hiện quy chế làm việc của cấp ủy với tiếp tục triển khai thực hiện có hiệu quả Quy định số 08-QĐ/TW ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng; Chỉ thị số 53-CT/ĐU ngày 16/5/2018 của Ban Thường vụ Đảng ủy Quân khu về việc nâng cao trách nhiệm của cán bộ chủ trì các cấp trong lực lượng vũ trang Quân khu.

Giải quyết tốt mối quan hệ giữa người chỉ huy với chính ủy, chính trị viên; người chỉ huy với cấp ủy và bí thư cấp ủy theo Nghị quyết 51-NQ/TW ngày 20/7/2005 của Bộ Chính trị; Nghị quyết 513-NQ/ĐUQSTW ngày 17/11/2005 của Đảng ủy Quân sự Trung ương (nay là Quân ủy Trung ương) về “Tiếp tục hoàn thiện cơ chế lãnh đạo của Đảng, thực hiện chế độ một người chỉ huy gắn với thực hiện chế độ chính ủy, chính trị viên trong Quân đội nhân dân Việt Nam” trên tinh thần đoàn kết, tin tưởng, tôn trọng, phối hợp giúp đỡ lẫn nhau cùng thực hiện và hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ được giao. Thực hiện nghiêm Quyết định số 236/QĐ-CT ngày 21/02/2019 của Tổng cục Chính trị quy định chức trách, nhiệm vụ, mối quan hệ công tác của chính ủy, chính trị viên, chủ nhiệm chính trị; chức năng, nhiệm

vụ, mối quan hệ công tác của cơ quan chính trị các cấp trong Quân đội nhân dân Việt Nam. Phát huy vai trò của cán bộ, đảng viên, quần chúng trong đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; coi trọng hoạt động giám sát, phản biện xã hội và tham gia góp ý xây dựng các tổ chức; giám sát việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của người đứng đầu và cán bộ, đảng viên. Tạo ra môi trường dân chủ quân sự thực sự phong phú, lành mạnh, tạo thuận lợi cho việc phát huy dân chủ, tạo cho quân nhân bày tỏ ý kiến và nguyện vọng cá nhân với tổ chức đảng, chỉ huy và tổ chức quần chúng, Hội đồng quân nhân.

Bốn là, làm tốt công tác kiểm tra, giám sát, kịp thời ngăn ngừa, phát hiện, xử lý nghiêm minh những tiêu cực nảy sinh.

Các mặt công tác trong các nhiệm vụ quân sự quốc phòng có mối quan hệ biện chứng, chặt chẽ, tác động qua lại lẫn nhau. Quá trình thực hiện nhiệm vụ cấp ủy, chỉ huy, cơ quan chức năng các cấp cần quan tâm nâng cao hiệu quả toàn diện các mặt công tác. Trong đó, công tác kiểm tra, giám sát là khâu quan trọng trong hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện QCDCCS. Đẩy mạnh công tác cải cách hành chính; gắn việc thực hiện dân chủ trong hoạt động lãnh đạo của cấp ủy với sự quản lý, điều hành của người chỉ huy và đổi mới, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác thanh tra quốc phòng, kiểm tra, giám sát.

Quán triệt sâu sắc Chỉ thị số 181-CT/ĐU ngày 27/12/2021 của Thường vụ Đảng ủy Quân khu về nâng cao chất lượng, hiệu lực, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát. Đồng thời, thường xuyên kiểm tra, giám sát việc thực hiện của các tổ chức, đơn vị; giám sát trách nhiệm, ý thức chấp hành và gương mẫu thực hiện của cán bộ, đảng viên, quần chúng. Thông qua kiểm tra, giám sát kịp thời phát hiện, biểu dương và nhân rộng các mô hình, điển hình tiên tiến trong phát huy dân chủ. Qua đó, chỉ rõ những tồn tại, hạn chế;

đề ra phương hướng, giải pháp tiếp tục thực hiện QCDCCS đạt hiệu quả cao hơn.

3. Kết luận

Vận dụng kinh nghiệm, phát huy hiệu quả thực hiện QCDCCS ở Quân khu 2 hiện nay là động lực quan trọng trực tiếp góp phần xây dựng Đảng bộ Quân khu trong sạch, vững mạnh tiêu biểu, lực lượng vũ trang Quân khu vững mạnh toàn diện, “mẫu mực, tiêu biểu”. Xây dựng sự đoàn kết, thống nhất, ngăn chặn suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong lực lượng vũ trang Quân khu, góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu xây dựng Quân đội “tinh, gọn, mạnh”, tiến lên cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại vào năm 2030 □

Chú thích:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2016, tr. 38.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, tr. 173.

3. Nguyễn Phú Trọng. *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2022, tr. 28.

Tài liệu tham khảo:

1. Vũ Hữu Chung. *Nâng cao chất lượng hiệu quả thực hiện Quy chế dân chủ cơ sở trong Quân đội nhân dân Việt Nam*. Tạp chí Giáo dục lý luận chính quân sự, số 1 (197).

2. Vũ Trọng Lâm. *Mối quan hệ giữa thực hành dân chủ và tăng cường pháp chế, bảo đảm kỷ cương xã hội*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2022.

3. Hoàng Thị Thu Thủy. *Pháp luật về dân chủ trực tiếp*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật. 2023.

4. Tổng cục Chính trị. *Năng lực thực hiện dân chủ trực tiếp của hạ sĩ quan, binh sĩ ở đơn vị cơ sở trong Quân đội hiện nay*. H. NXB Quân đội Nhân dân, 2019.

5. Nguyễn Văn Tượng. *Phát huy dân chủ ở đơn vị cơ sở trong Quân đội theo Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng*. Tạp chí Quốc phòng toàn dân, số 8/2021.